

att Statskontoret till Riksgäldskontoret aflemnar hvad af dessa skatter inflyter, och att deraf bildas en fond att använda för ofvan omnämnda kapitals förräntande och amorterings genomförande.

Stockholm den 30 Januari 1873.

Werner Ericson.

N:o 181.

Af Herr J. Sjöberg: Angående bestämmande af vilkor för utländings behörighet att utföra rättegång mot svensk undersåte.

Processlagstiftningen i allmänhet uttalar den grundsats, att vinnande part är berättigad till rättegångskostnadsersättning och skadestånd. Denna grundsats är äfven uttryckt i vår allmänna lag, 21 kap. Rättegångsbalken, hvarest, efter det i § 1 blifvit bestämdt hvad den har att iakttaga, som i rättegång vill fordra betalning för kostnad af skada, uti § 3 stadgas, att den saken tappar skall gälda sin vederdeloman det allt åter, som han trängd varit derå kosta; och detta stadgande återfinnes i det väsendtliga uti 27 kap. § 1 af Lagberedningens förslag till Rättegångsbalk, förra delen, hvilket uti § 8 af samma kap. äfven innehåller, att om den, som hufvudsaken vinner, finnes hafva särskildt lidit, skall den, som tappar, dömas att skadestånd derfor gifva.

Den nyss antydda allmänna grundregeln är dock i sin tillämpning, eller ifråga om möjligheten och sättet för en vinnande part att komma i åtnjutande af sin rätt i berörda hänseende, väsendtligen olika i särskilda länder. De brister, som vidlåda vår egen lagstiftning i detta ämne, äro temligen påtagliga och icke sällan öfverklagade. Att fästa uppmärksamheten på en af dessa brister, är främsta ändamålet med denna korta framställning.

Under en följd af år hafva främmande maktens undersåtar till stort antal tillåtits att besitta fast egendom i riket eller ock att för obestämd tid der vistas.

På sednaste tiden har detta antal högst betydligt ökats, antagligen äfven med sådana utlänningar, som utan Kongl. Maj:ts särskilda tillstånd för längre eller kortare tid uppehålla sig här i riket. Till dessa sednare kunna räknas arbetare eller arbetsföreståndare i vissa fabriks- eller handtverksyrken jemte agenter för handel och affärer af allehanda slag. Gifvet är, att rättstvister kunna och skola uppkomma emellan dessa invandrare och landets egna innevånare, och detta i samma mån icke få af de förra tillhöra en klass, som af hvilket land som helst utan afsaknad kan undvaras. Då nu en främmande makts undersåte anställer rättegång mot en svensk man, är det i många fall för den främmande en lätt och, efter hvad erfarenheten visat, äfven begagnad utväg att undandraga sig all påföljd af ett sådant utslag derigenom, att han reser ur riket. Svensk man kan således af en utlänning tillskyndas ett lidande, mot hvilket den förre är rättslös. Förhållandet härutinnan skall visserligen kunna i någon mån utjemnas eller rättas genom internationela öfverenskommelser, men att sådana i det ämne, hvarom nu är fråga, icke lätteligen komma till stånd, visar sig bäst deraf, att de båda brödrarikena efter en snart sextioårig förening icke kunnat enas om en slik öfverenskommelse. Det torde således väl förtjena, att tagas i öfvervägande, om icke den svenska lagstiftningen bör, i likhet med hvad i flera främmande länder redan för längre tid tillbaka skett, söka motverka de missbruk, en obegränsad rättighet för utlänning att mot inländsk man anställa rättegång, i många fall kan medföra.

Lagarne i de flesta länder inom Europa innehålla nemligen den allmänna regel, att utländsk kårande part är skyldig att ställa säkerhet för de omkostnader och den skada, inländsk svarande part kan komma att af en rättegång vidkännas. Att denna regel har olika uttryck, och att undantagen från densamma icke heller äro alldeles öfverensstämmande uti de särskilda länderna, torde knappt behöfva erinras, men regeln i sin allmänlighet är dock, på sätt nyss antyddes, redan länge gällande i dessa länder. Att närmare redogöra för förhållandet härutinnan, medgifver icke tiden, men särskildt torde dock böra anmärkas, att det i preussiska justitieministeriet utarbetade och år 1871 från trycket utgifna förslag till en tysk civilprocessordning uti § 99 äfven innehåller det stadgande, att utlänning, hvilken såsom kårande uppträder, skall, derest svaranden så yrkar, ställa säkerhet för processomkostnaderna.

Af hvad nu i största korthet blifvit anfördt torde framgå, att anledning icke saknas till en framställning hos den svenska Riksdagen att låta denna fråga komma under skärskådande. Under antagande sålunda, att ämnet är förtjent af landets lagstiftares uppmärksamhet, och under antagande vidare, att den nyss angifna allmänna grundregeln är riktig, synes böra utredas, om denna regel bör såsom ovilkorlig uppställas eller om undantag derifrån för vissa fall må ega rum. Detta sednare är, på sätt redan blifvit antydt och så vidt jag kunnat finna, förhållandet i allmänhet och

synes äfven vara af billighet samt i viss mån till och med af nödvändighet betingadt. Såsom exempel på sådana fall torde kunna framhållas vexelmål äfvensom alla de mål, hvaruti talan föres på grund af en utaf domstol eller domare utfärdad offentlig stämning. Beskaffenheten af den säkerhet, som skall ställas, torde derjemte böra i lag bestämmas, och synes härvid allmänna lagens stadganden i 26 kap. Rättegångsbalken kunna i tillämpliga delar följas, med det tillägg endast, att det är den svarande parten obetaget att åtnöjas med annan säkerhet än den i lag bestämda, likasom att domaren eger att sådan säkerhet godkänna.

På grund af hvad nu är vordet andraget, tillåter jag mig vördsamt hemställa och föreslå:

att Riksdagen måtte för sin del antaga och besluta en författning, hvarigenom stadgas, att uti mål, som efter stämning anhängiggöras emellan utlänning, å ena sidan, och svensk undersåte, å den andra, den sednare icke är skyldig att ingå i svaromål, med mindre käranden, för den kostnad och skada, han kan kännas skyldig att gälda, ställer sådan borgen eller säkerhet, som uti 26 kap. § 1 Rättegångsbalken, på sätt detta lagrum lyder i Kongl. förordningen den 18 April 1849, föreskrifves, eller ock annan säkerhet, hvarmed svaranden åtnöjes eller som af domaren godkännes; dock att detta stadgande icke må tillämpas i vexelmål och de mål, hvaruti domstol eller domare utfärdat offentlig stämning.

Att den nu af mig gjorda framställning är att betrakta endast såsom ett försök till den förevarande frågans lösning, torde så mycket mindre behöfva påpekas, som sjelfva framställningens beskaffenhet noggsamt utvisar det; men hvarken min af embetsgöromål ännu strängt upptagna tid eller omständigheterna i öfrigt hafva tillåtit mig att nu vid motionstidens slut egna detta ämne den närmare utredning, mig under andra förhållanden otvifvelaktigt ålegat. Så vidt jag förmår, vill jag dock söka att innan kort sammanfatta en redogörelse för det bufvudsakliga af utländsk lagstiftning i ämnet, hvilket då jemväl torde kunna något mera beröras, och jag anhåller slutligen att i sådant afseende få framdeles inkomma med en skrift till Lag-Utskottet, till hvars upplysta granskning och mångsidiga utredning denna motion lärer hänvisas.

Stockholm den 30 Januari 1873.

J. Sjöberg.